

Analysis of indicators of the movement of slow-cities in fifteen regions of Isfahan

Reza Mokhtry Malek Abadi

Associate professor, Payame Noor University, Tehran, Iran

Abstract

Problem statement: Nowadays, phrases such as fast paced world, rapid environmental changes, fast transportation, and so on, are much heard. In the era of acceleration, humans are advised not to get lagged from the speed convoy. Accordingly, a new paradigm, called slow-city, is emerging. Slow-Cities movement was created in 1986, as a cultural movement to enhance the quality of life and reducing speed in urban areas. The movement initially began with the idea of cooking slow foods, against fast food, also protesting against McDonald's food chain, then gradually developed.

Purpose: Esfahan with a history of Sustainable urbanization; is moving towards being a fast-city in the current age. Disorderliness in traditional quarters, car-basedness, creating broad highways, Unplanned density-selling, a lot of fastfood shops, lack of attention to greenways, etc., encourage people to join this acceleration. One of the objectives of this research is the analysis of slow-city indicators in Isfahan; and this assessment for Isfahan, with a chronic acceleration, can be considered as an effective solution in slow and enjoyable urban development.

Methodology: This paper is based on the slow-city indicizing, which benefiting from the combination of objective and subjective indices from different sources, first fulfills the process of codification and domesticitation of indices; then, analyzes about 50 slowing indicators in Isfahan's 15 regions, through combining objective methods (data collection based in the objective indices and standards), and field-questionnaire methods, using elites' opinions.

Results: results showed that regions 3, 5 and 10 had the highest rank in terms of slow-city indicators, and the second rank included regions 6, 1, and 15. The worst situation was for regions 8, 13 and 9, having lowest scores in this ranking.

Innovation: Due to the less attention having been paid in Iran and especially in Isfahan to the slow-city indicators, this research is considered innovative in this regard.

Key words: Slow-City movement, Urban Development, 15-Regionial parts of Isfahan.

فصلنامه علمی برنامه‌ریزی فضایی (جغرافیا)

سال نهم، شماره دوم، (پیاپی ۳۳)، تابستان ۱۳۹۸

تاریخ وصول: ۹۷/۰۷/۱۸ تاریخ پذیرش: ۹۷/۰۹/۲۸

صص: ۱۲۴ - ۹۹

تحلیل شاخص‌های جنبش شهرهای آرام در مناطق پانزده‌گانه شهر اصفهان

رضا مختاری ملک آبادی *

دانشیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

چکیده

طرح مسئله: امروزه عباراتی مانند جهان پرشتاب، تغییرات سریع محیطی، حمل‌ونقل سریع‌السیر و... بسیار شنیده می‌شود. انسان‌ها در عصر شتاب‌زدگی به هم توصیه می‌کنند از این قافله سرعت عقب نمانند. بر این اساس مکتب جدیدی با نام «آهسته‌شهری» در حال شکل‌گیری است. در سال ۱۹۸۶ جنبش آرام‌شهرها به‌منزله جنبشی فرهنگی به‌منظور افزایش کیفیت زندگی و کاهش سرعت در شهرها ایجاد شد. این جنبش نخست با طرح ایده غذاهای آهسته در برابر غذاهای سریع و اعتراض به شبکه غذاهای مک‌دونالدی شروع شد و به تدریج توسعه یافت.

هدف: اصفهان با سابقه شهرسازی پایدار در عصر فعلی به سمت شهرسازی باشتاب پیش می‌رود؛ آشفتگی محلات سنتی، خودرومحوری، خلق بزرگراه‌های وسیع، فروش تراکم بی‌ضابطه، تعدد فست‌فودها، بی‌توجهی به سبزه‌راه‌ها و... مردم را به پیوستن به جرگه سرعت تشویق می‌کند. تحلیل شاخص‌های آرام‌شهری در شهر اصفهان از اهداف این پژوهش است و این ارزیابی برای شهر اصفهان که شتاب‌زدگی مزمن دارد، راهکاری مؤثر در توسعه شهری به صورت آهسته و لذت‌بخش به شمار می‌رود.

روش: اساس این مقاله بر مبنای شاخص‌سازی شهر آرام است که با استفاده از تلفیق شاخص‌های عینی و ذهنی از منابع مختلف، نخست فرایند تدوین و بومی‌سازی شاخص‌ها انجام گرفته و سپس حدود ۵۰ شاخص آهستگی در مناطق پانزده‌گانه شهر اصفهان با ترکیب روش‌های عینی (جمع‌آوری داده‌ها براساس استانداردها و شاخص‌های عینی) و پرسش‌نامه‌ای-میدانی با بهره‌گیری از نظرات نخبگان تحلیل شده است.

نتایج: نتایج نشان داد مناطق ۳، ۵ و ۱۰ بیشترین رتبه را از نظر شاخص‌های شهر آرام دارند و مناطق ۶، ۱ و ۱۵ در رتبه دوم قرار دارند؛ بدترین وضعیت مربوط به مناطق ۸، ۱۳ و ۹ است که کمترین امتیازات را در این رتبه‌بندی داشته‌اند.

نوآوری: به شاخص‌های آرام‌شهری تاکنون کمتر در ایران به‌ویژه شهر اصفهان توجه شده است و این پژوهش از این حیث نوآوری دارد.

واژه‌های کلیدی: جنبش شهر آرام، توسعه شهری، مناطق پانزده‌گانه شهر اصفهان.

مقدمه

زمان ما، زمان سرعت است؛ سفر، ارتباطات، تولید و مبادله، تصمیم‌گیری، تغییرات آب‌وهوایی و... سریع‌تر صورت می‌گیرد. مردم روزانه آثار شدید سرعت را به شکل‌های گوناگون تجربه می‌کنند (Carp, 2012: 5). بعضی از نموده‌های سرعت زیاد مزایایی دارد؛ زمان سریع واکنش در شرایط اضطراری، سرعت عملیاتی و معیارهای مرتبط با فناوری ارتباطات و اطلاعات، از جمله داده‌های تولیدی‌ای هستند که به افزایش کارایی نظام شهری کمک می‌کنند (Twilley, 2014: 8).

مشکلات ناشی از سرعت زمانی اتفاق می‌افتد که زندگی بیش‌ازحد زیر سلطه آثار ثانویه منفی آن قرار می‌گیرد. از سوی دیگر جامعه‌ای که بیش‌ازحد در تسلط آهستگی قرار گرفته باشد نیز، ممکن است به بی‌مسئولیتی، مسئولیت‌های نامربوط، نداشتن خلاقیت یا مخالفت با آن دچار شود (Scheffer, 2003: 493).

در راستای سریع‌تر شدن تمامی جنبه‌های زندگی انسان‌ها، جنبش آرام‌شهرها در سال ۱۹۸۶ در جهان به‌ویژه شهرهای اروپایی به مثابه جنبشی فرهنگی در راستای افزایش کیفیت زندگی و کاهش سرعت در شهرها ایجاد شد. این جنبش نخست با طرح ایده غذاهای آهسته در برابر غذاهای سریع (فست‌فودها) و اعتراض به شبکه غذاهای مک‌دونالدی در جهان به‌ویژه کشور ایتالیا شروع شد و به تدریج به سایر بخش‌های توسعه شهری راه یافت (Mayer, 2006: 323)؛ پس از آن ایده کلاسیک آرام‌شهرها نخست در کشور ایتالیا در اکتبر سال ۱۹۹۹ شکل گرفت و در سال ۲۰۰۶ شبکه‌ای از آرام‌شهرها در کشورهای ایتالیا، نروژ، آلمان و انگلستان ایجاد شد (Campbell, 2004: 342).

هم‌اینک این جنبش بر رشد و توسعه آرام‌شهرها، تأکید بر شهرسازی انسان‌گرای سازگار با محیط زیست، افزایش ضریب پایداری‌های اجتماعی، افزایش شاخص‌های نشاط و سرزندگی شهری، کاهش سرعت در خیابان‌ها و محلات شهری، جنبش پیاده‌مداری و دوچرخه‌سواری به جای استفاده زیاد از خودروها، توجه به تاریخ محلی، معماری پایدار، اقتصاد آرام و پایدار، شهروندان آرام، میهمان‌نوازی شایسته، توسعه شهری اندیشیده شده و آرام، ترویج فرهنگ محلی، غذاهای آهسته و... تأکید دارد. این جنبش می‌گوید مردم باید به آرامی بخورند و بیاشامند، وقت کافی برای چشیدن غذایشان داشته باشند و بدون هیچ‌گونه شتابی با افراد خانواده و دوستانشان وقت بگذرانند؛ البته نهضت آهستگی به هیچ‌وجه مخالف پیشرفت علم و فناوری نیست و هرگز کسی را به کنار گذاشتن مظاهر مدرنیته دعوت نمی‌کند؛ بلکه خواستار تغییر در نگرش سرعت‌زده و پرشتاب به زندگی است که در آن همه چیز باید به سرعت اتفاق افتد. گویی این کره خاکی همچون میدان مسابقه‌ای است که هریک از ما دوندگان دو سرعت آن هستیم؛ مسابقه‌ای همیشگی و بی‌پایان. بر این اساس در رویکرد مبتنی بر آهستگی قرار نیست هواپیما سوار نشد یا از قطار تندرو و مترو استفاده نکرد؛ بلکه هدف این است که مراقب وسواس زمان‌زدگی باشیم که نتیجه آن، بی‌قراری و شتاب‌جنون‌آمیزی است که آسایش را از زندگی سلب می‌کند.

پیشینه پژوهش

در ایران تاکنون مقالات متعددی با موضوع آهستگی و آرامش شهری نوشته شده است؛ ولی همگی آنها بر ابعاد خاصی از آهستگی مانند فضای سبز شهری، ترافیک شهری، منظر شهری و... تمرکز داشته‌اند؛ برای نمونه صادقی و

کشتکار (۱۳۹۵) در پژوهش «تأثیر مؤلفه های منظر شهری بر آرامش شهروندان (نمونه موردی: محله کوی معلم شهر بجنورد)» با تحلیل ویژگی‌های محیطی، نقش حس مکان، تعادل‌های محیطی، محرک‌های حسی در درک فضا - منظر شهری و احساس آرامش را بررسی و راهکارهایی را برای دستیابی به احساس آرامش با ویژگی‌های بصری در محله کوی معلم ارائه کرده‌اند.

جعفری (۱۳۸۵) در مقاله «تحقق مفهوم سکونت و آرامش در فضای شهری و ارتباط آن با حضور طبیعت در شهر» اشاره کرده است تخریب طبیعت علاوه بر آسیب‌های فیزیولوژی و جسمانی برای انسان، معضلات روانی را نیز به مشکلات وی اضافه کرده است. وی همچنین جایگاه طبیعت را در شهرسازی ایران بررسی کرده است تا با استفاده از الگوهای اصیل، راهکارهایی هماهنگ با فرهنگ ایرانی را پیشنهاد دهد.

زیاری و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهش دیگری با نام «عوامل مؤثر بر احساس آرامش در فضاهای سبز و تفریحی در شهر کاشان» با استفاده از چهار شاخص راحتی مکان، تجربه‌های متنوع، امنیت و حس مکان، وضعیت فضاهای سبز شهر کاشان را بررسی کرده‌اند و به نقش دسترسی فضاهای سبز و مکان‌یابی درست این فضا در خلق آرامش شهروندان توجه ویژه داشته‌اند.

نسترن و همکاران (۱۳۹۷) در اثری با نام «تبیین و ارزیابی معیارهای آسایش و آرامش در حمل‌ونقل همگانی درون شهری خط ۲۸ اتوبوسرانی شهر اصفهان» دریافتند ۵ عامل کیفیت ارائه خدمات و امکانات، ظرفیت مسافر و زیبایی محیط، کارایی حمل و نقل عمومی، کارآمدی سفر ایمن و امنیت، بیشترین تأثیر را بر آرامش و آسایش خط ۲۸ اتوبوسرانی شهر اصفهان دارند و بالعکس کیفیت وسایل سرمایشی و گرمایشی، تمهیدات ویژه برای معلولان، پاکیزگی محیط ایستگاهها و امکانات ایستگاهها، از مهم‌ترین عوامل برهم‌زننده آسایش محسوب می‌شوند. با وجود تولید آثار و پژوهش‌های علمی پراکنده، در ایران تاکنون این جنبش پیاده‌سازی و اجرا نشده است و هیچ‌کدام از شهرهای ایران برای پیوستن به این شبکه تلاش نکرده‌اند.

اهمیت و اهداف پژوهش

ایران، یکی از کشورهای در حال توسعه در منطقه شرق مدیترانه است که سرعت زیادی در حرکت به سوی شهرنشینی دارد. حدود ۴۵ میلیون نفر از جمعیت این کشور در مناطق شهری زندگی می‌کنند؛ بیشتر آنان در شهرهای تهران، اصفهان، مشهد، تبریز، قم و شیراز ساکن‌اند. افزایش شهرنشینی ایران در دو دوره مشهودتر است: پیش از سال ۱۳۴۰ و پس از آن. دوره اول، افزایشی آهسته را در وضعیت شهرنشینی و جابه‌جایی جمعیت از روستاها به شهرها نشان می‌دهد؛ درحالی‌که در دوره دوم این روند با افزایش سه برابر سرعت باعث انفجار جمعیتی در کشور شده است؛ بنابراین در ۴۰ سال گذشته جمعیت شهرنشین در ایران از ۳۱ درصد در سال ۱۳۳۵ به ۷۱/۴ درصد در سال ۹۵ رسیده است و این روند همچنان ادامه دارد. افزایش جمعیت شهرنشین ناشی از دو عامل تبدیل سکونتگاه‌های روستایی به شهری و مهاجرت روستاییان به شهرهاست (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵).

شهر اصفهان از این روند مستثنی نیست و جزو یکی از بزرگ‌ترین و در عین حال پرشتاب‌ترین شهرهای ایران است. در نخستین سرشماری نفوس و مسکن در سال ۱۳۳۵، جمعیت شهر اصفهان ۲۵۴۷۰۸ نفر و در سال ۱۳۴۵، ۴۲۴۰۴۵ نفر اعلام شده است. این رقم در سال ۱۳۷۵ به ۱۲۶۶۰۷۲ نفر و در سرشماری ۱۳۸۵ به ۱۴۲۰۰۰۰ نفر و در آخرین سرشماری ۱۳۹۵ به ۱۹۰۸۹۶۸ نفر رسیده است و برآورد می‌شود در سال ۱۴۰۰ به ۲۳۰۰۰۰۰ نفر برسد (آمارنامه شهر اصفهان، ۱۳۹۵). چنانچه ملاحظه می‌شود جمعیت شهر اصفهان بسیار پرشتاب افزایش می‌یابد و پیرو آن مدیریت شهر برای ارائه خدمات و امکانات به این تعداد جمعیت به گونه‌ای صورت می‌گیرد که مردم با شتاب و سرعت بیشتری به مقاصد و اهداف خود دست یابند. با این اوصاف این پژوهش قصد دارد شاخص‌های شهر آهسته را در مناطق پانزده‌گانه شهر اصفهان ارزیابی کند. این نظریه برای نخستین بار است که در ایران ترجمه می‌شود و تاکنون کمتر نوشته‌ای به زبان فارسی درباره موضوع دیده شده است.

متأسفانه در سال‌های اخیر همه ایده‌های شهرسازی ما در ایران و همچنین شهر اصفهان بر افزایش سرعت در شهرها تأکید داشته است؛ نمونه آن در احداث خیابان‌ها و بزرگراه‌های وسیع، ایجاد رینگ‌های پرسرعت ترافیکی، ازهم‌پاشیده شدن نظام محله‌محوری، ساختمان‌سازی‌ها و تراکم‌فروشی‌های متعدد، رشد قارچ‌گونه غذاهای آماده و سریع به جای غذاهای آرام، نبود سبزه‌ها، بی‌توجهی به مسائل زیست‌محیطی و توسعه پایدار و ... دیده می‌شود؛ این در حالی است که به نظر می‌رسد یکی از بهترین راه‌های برگشت شهرها به سمت آرامش و آسایش و زیبایی، تأکید بر مدل‌های آهسته شهری و تلاش در راه پیوستن به شبکه شهرهای آرام جهان است.

در این راستا این مقاله با توجه به مشکلات فعلی شهر اصفهان قصد دارد مناطق پانزده‌گانه شهر اصفهان را با توجه به شاخص‌های بین‌المللی آهسته شهری تجزیه و تحلیل و راهکارها و پیشنهادهایی را در راستای نیل این شهر به سمت آهستگی و آرام شهری ارائه کند.

هدف اصلی پژوهش، تحلیل شاخص‌های راهبرد آرام شهری در مناطق پانزده‌گانه شهر اصفهان و اهداف فرعی است؛ شامل ۱- تقویت مبانی نظری پژوهش در حوزه راهبرد جهانی شهرهای آهسته؛ ۲- تحلیل شاخص‌های پنجاه‌گانه شهرهای آهسته در مناطق پانزده‌گانه شهر اصفهان؛ ۳- فراهم کردن زمینه پیوستن شهر اصفهان به شبکه شهرهای آهسته جهانی (بهبود کیفیت زندگی در محلات و مناطق شهری) و ۴- رتبه بندی مناطق پانزده‌گانه شهر اصفهان براساس معیارهای شهرهای آهسته.

مبانی نظری پژوهش

مفهوم آرام و آهسته

واژه «آرام» در دیکشنری‌ها و فرهنگ‌های لغت مختلف بدین صورت معنا شده است: دیکشنری فارسی به فارسی: سکون، ثبات؛ آهستگی مقابل شتاب؛ آسایش، استراحت؛ طمأنینه، اطمینان خاطر؛ خاموشی، سکوت؛ امن، امان؛ بستر، مرقد، خوابگاه؛ جایگاه، مقام؛ جای خلوت. فرهنگ لغت معین: خفتن، استراحت کردن؛ قرار یافتن، آرام شدن؛ صبر کردن.

فرهنگ لغت عمید: آرمیدن.

لغت‌نامه دهخدا: آرام، (ا) سکن، سکون، آرامش، ثبات، مقابل جنبش، توقف، درنگ، آهستگی، مقابل شتاب.

واژه «آهسته» در دیکشنری‌ها و لغت‌نامه‌های متفاوت بدین صورت معنا شده است:

دیکشنری فارسی به فارسی: صفت: کند، بطیء مقابل سریع، تند؛ آرام، ساکت؛ بی سروصدا، ساکت مقابل شلوغ و پرسروصدا؛ با رفق، با مدارا مقابل آشفته، خشن، تند؛ باوقار، موقر؛ باحلم، بردبار؛ با آوازی نرم، یواش؛ گاه آهسته به جای فعل امر به کار رود به معنی آهسته بگو، آرام گوی یا آرام رو.

فرهنگ لغت معین: نرم‌خو، ملایم.

فرهنگ لغت عمید: آنکه به‌کندی حرکت یا کار کند؛ کند؛ کندکار؛ دیرجنب.

لغت‌نامه دهخدا: آهسته، آرام، نرم، مقابل آشفته.

جنبش آهستگی

چنانکه اشاره شد از اهداف پژوهش، معرفی مفهومی با عنوان «نهیضت آهستگی» یا «جنبش کند» است که ما را به پرهیز از شتاب‌زدگی تشویق می‌کند. این رویکرد در سه دهه اخیر در مقابل زندگی سرعت‌بنیاد حاصل از مدرنیته مطرح شده است و هر روز بر طرفداران آن در کشورهای مختلف افزوده می‌شود.

نهیضت آهستگی در واقع ترجمه Slow Movement است که آغاز آن به ۱۹۸۶ در ایتالیا بازمی‌گردد؛ زمانی که یکی از شعب رستوران‌های زنجیره‌ای مک‌دونالد - از پیشتازان ترویج غذای آماده یا Fast Food - در رم افتتاح شد. در اعتراض به گسترش فعالیت این رستوران، روزنامه‌نگاری ایتالیایی به نام «کارلو پترینی»^۱، مروج رویکرد «غذای آهسته»^۲ شد. وی مؤسسه‌ای با این عنوان بنیاد نهاد که مردم را به آرامش و شکیبایی در پخت و صرف غذا دعوت می‌کرد. مفهوم غذای آهسته به این معناست که به جای آنکه با بیشترین سرعت غذا را آماده کنیم و در کمترین زمان آن را بخوریم، بهتر است همچون نسل‌های پیشین و غذاهای سنتی، وقت کافی به تهیه غذاهای سالم اختصاص دهیم و در کنار یکدیگر از صرف آن لذت ببریم؛ در نتیجه به غذا خوردن گذشته از هدف رفع گرسنگی به‌مثابه فرایندی فرهنگی و اجتماعی بنگریم.

نهیضت غذای آهسته در واقع بازگشتی به سنن کهن بود که در آن انسان‌ها از هر فرصتی برای باهم‌بودن استفاده می‌کردند. به سخنی دیگر، پترینی و دوستانش با تأکید بر تبلیغ برای غذای آهسته در دنیای پرشتاب امروز که همه شئون آن دچار سرعت‌زدگی شده است، مردم را به آرامش و کاستن از این سرعت جنون‌آمیز تشویق کردند. آنان این حرکت را از فرهنگ غذایی آغاز کردند و شاید خودشان نیز نمی‌دانستند در کمتر از سه دهه شاخه‌های جدیدی از این نگرش در سایر عرصه‌های زندگی فرهنگی و اجتماعی ایجاد شود؛ زیرا اندیشه آهستگی - که نخست در مفهوم غذای آهسته متبلور شد - با استقبال گسترده‌ای همراه بود و به تدریج جنبه‌های دیگری از آن مطرح شد و توسعه یافت. اکنون اگر با کلیدواژه Slow Movement در وب جست‌وجوی ساده‌ای انجام دهید، خواهید دید پس

^۱ Carlo Petrini

^۲ Slow Food

از نهضت غذای آهسته که آغازگر این حرکت بود، حدود بیست شاخه از آن در کشورهای مختلف ایجاد شده است و نهادهای مردم‌نهاد در این عرصه‌ها مشغول فعالیت‌اند؛ برای نمونه مدیریت آهسته^۱، آموزش آهسته^۲، علم آهسته^۳، سفر آهسته^۴، گردشگری آهسته^۵، شهر آهسته^۶، طراحی آهسته^۷ و خواندن آهسته یا کندخوانی^۸، از جمله شاخه‌های این حرکت است.

به سخنی دیگر مفهوم آهستگی در اینجا به معنی «کندی»، سستی یا بی‌خیالی نیست؛ بلکه به معنای تأمل، درنگ، دقت، بازنگری و پرهیز از سطحی‌نگری و شتاب‌زدگی است. مروری بر مطالب موجود در این زمینه نشان می‌دهد بیشترین پیوند بین نهضت آهستگی با مفاهیمی همچون توسعه پایدار^۹، کشاورزی پایدار و گردشگری پایدار وجود دارد؛ همچنین مبانی این بحث همخوانی بسیاری با مسائل زیست‌محیطی دارد؛ اما جنبه‌های فرهنگی و اجتماعی آن پررنگ‌تر است. در نتیجه در چنین فضایی که همراه با شکیبایی و همدلی است، آدمی از عوارض و سواس زمانی نظیر اضطراب و استرس در امان می‌ماند. ممکن است ما کارها را به سرعت انجام دهیم، اما در خلال انجام آن ذهنی آرام و اندیشه‌ای استوار نداشته باشیم. اتفاقاً با کمی دقت در فرهنگ خودمان نیز به انواع جلوه‌های همین دعوت به آرامش برمی‌خوریم. ضرب‌المثل معروف «عجله کار شیطان است»، نمونه‌ای از توجه به آرامش و تأکید بر بردباری و تأمل در فرهنگ ماست که اکنون مشابه آن را در نهضت آهستگی می‌بینیم (شبکه اطلاع‌رسانی دانا).

جنبش تغذیه آهسته

جنبش تغذیه آهسته را در سال ۱۹۸۶ کارلو پترینی، روزنامه‌نگار، پایه‌گذاری کرد که از آغاز به کار رستوران مک دونالد در نزدیکی میدان «دی اسپاگنا» در قلب رم احساس خطر کرده بود. هدف این جنبش، ایجاد «حق چشیدن» است و این کار را با حفظ محصولات غذایی سنتی که در حال فراموشی‌اند، افزایش آگاهی از لذت خوردن (به‌ویژه جنبه‌های اجتماعی سهم‌شدن در غذا)، آموزش چشیدن و توجه به روش‌ها و تکنیک‌های کشاورزی سنتی در میان دیگر ابتکارات اجرا می‌کند (http://www.slowfood.com, 2004).

جنبش تغذیه آهسته به صورت محلی در «کونیویا» سازماندهی شده است. تا اواسط سال ۲۰۰۵، ۸۳۰۰۰ نفر عضو داشت که در ۸۰۰ «کونیویا» در پنجاه کشور سازماندهی شده بودند (شامل ۱۴۰ بخش محلی در ایالات متحده، ۵۳ بخش در آلمان و ۳۶۰ بخش در ایتالیا). یک نمونه از برنامه تغذیه آهسته که اهمیت قلمرو را مشخص می‌کند، «Salou del Gusto» نامیده می‌شود؛ بازاری که هر سال دو بار برگزار می‌شود و محلیان محصولات تولیدشده را به تماشا می‌گذارند. در این بازار، مصرف‌کنندگان محصولات را می‌چشند و می‌خرند و از محصولات

¹ Slow Management

² Slow School

³ Slow Science

⁴ Slow Travel

⁵ Slow Tourism

⁶ Slow City

⁷ Slow Design

⁸ Slow Reading

⁹ Sustainable Development

محلی و طعم آن آگاه می‌شوند. مقامات منطقه ای پیدمونت در ایتالیا از Saloue، هم از نظر مالی و هم سیاسی، حمایت می‌کنند.

در سال ۲۰۰۴، این جنبش چهارمین Saloue را در تورین برگزار و بعدی را در اکتبر ۲۰۰۶ برنامه‌ریزی کرد. این رویداد تفاوت موجود در قلمروهای متفاوت را مشخص می‌کند و به دنبال آموزش عموم در زمینه طعم و میراث محصولات است.

تغذیه آهسته به صورت آشکار به دنبال ایجاد ارتباط بین «سه - E» (Environment, Economy, Equity) پایداری است. این جنبش بر ایجاد «مصرف کننده آگاهی» تمرکز می‌کند که از صاحبان مشاغل کوچک و کشاورزان کوچک محلی حمایت کند. با این گونه اقدامات مصرف محلی، مردم به تولیدکنندگان محلی این فرصت را می‌دهند تا درآمدی داشته باشند و به آنها کمک می‌کنند تا سرمایه لازم را برای مثلث «سه - E» حفظ کنند. تغذیه آهسته از نظر محیطی تولید مناسب را با کشاورزی ارگانیک و افزایش آگاهی درباره خطرات محصولات تعدیل شده ژنتیکی و خطرات گوناگون زیستی ارتقا می‌دهد (Mayer & Knox, 2006: 326).

جنبش شهر آهسته

در حالی که برنامه‌های تغذیه آهسته ایده مکان را با مفهوم «قلمرو» بررسی می‌کند، جنبش شهر آهسته دستورکار واضحی از تمایز و تنوع محلی و توسعه شهری فراهم می‌کند. شهرداران سه شهر ایتالیا این جنبش را در اکتبر (۱۹۹۹) شکل دادند که به مؤسسه تغذیه آهسته بسیار مرتبط است. در سرتاسر جهان بیش از ۴۰ شهر وجود دارد که با عنوان شهرهای آهسته ثبت شده‌اند (جدول ۱)؛ (http://www.cittaslow.org, 2005). بیشتر آنها در ایتالیا واقع شده‌اند؛ به‌ویژه در مناطق Tuscany و Umbria؛ اما شهرهایی در آلمان (Schwarzenbruck, Herssbruck,)، سوئد (waldkrich, uberlingen)، نروژ (Sokndal, levanger) و بریتانیا (Diss, Ludlow, Aylsham) نیز خود را شهرهای آهسته می‌نامند. شهرها برای عضویت بایستی معیارهایی را مدنظر داشته باشند که سیاست‌های محیطی، طراحی شهری، حمایت از تولیدات محلی، ارتباط اجتماعی و میهمان‌نوازی را دربرمی‌گیرد. هر شهر آهسته حس و حال خاص خود را دارد. بیتلی معتقد است: «در حالی که شهرهای عضو در مؤسسه شهر آهسته چندین هدف متفاوت را دنبال می‌کنند، آنچه آنها را متحد می‌کند و در بین آنها مشترک است، تمایل به حفاظت از جنبه‌های متمایز و خاص جوامع آنهاست» (Beatley, 2004: 335).

جدول - ۱: لیست شهرهای عضو در شبکه شهرهای آرام جهان تا مارس ۲۰۱۶

کشور	شهرهای آهسته جهان تا سال ۲۰۱۶
Australia	Goolwa, Katoomba, Yea
Austria	Enns, Hartberg, Horn
Belgium	Chaufontaine, Enghien, Estinnes, Evere, Lens, Silly
Canada	Cowichan Bay, Naramata
China	Yaxi (Gaochun County), Yanyang (Meizhou city), Fuli (Fuchuan Yao Autonomous County) Shimenshan (Qufu city)
Colombia	Pijao
Denmark	Mariagerfjord, Svendborg

کشور	شهرهای آهسته جهان تا سال ۲۰۱۶
Finland	Kristinestad
France	Blanquefort, Creon, Labastide D'Armagnac, Loix, Mirande, Saint Antonin Noble Val, Segonzac, Valmondois
Germany	Bad Essen, Bad Schussenried, Berching, Bischofsheim, Blieskastel, Deidesheim, Hersbruck, Lüdinghausen, Meldorf, Nördlingen, Penzlin, Überlingen, Waldkirch, Wirsberg
United Kingdom	Aylsham, Berwick-upon-Tweed, Llangollen, Mold, Perth
Hungary	Hódmezővásárhely
Iceland	Djupavogshreppur
Ireland	Clonakilty
Italy	Abbiategrosso, Acqualagna, Acquapendente, Altomonte, Amalfi, Amelia, Anghiari, Asolo, Barga, Bazzano, Borgo Val di Taro, Bra, Brisighella, Bucine, Caiazzo, Capalbio, Casalbeltrame, Castel, Campagnano, Castelnovo nè Monti, Castelnuovo Berardenga, Castel San, Pietro Terme, Castiglione Olona, Castiglione in Teverina, Cerreto, Sannita, Chiavenna, Chiaverano, Cisternino, Città della Pieve, Città, Sant'Angelo, Civitella in Val di Chiana, Controguerra, Cutigliano, Fontanellato, Francavilla al Mare, Galeata, Giuliano Teatino, Gravina in Puglia, Greve in Chianti, Grumes, Guardiafredda, Levanto, Marradi, Massa Marittima, Monte Castello di Vibio, Montefalco, Morimondo, Novellara, Orsara di Puglia, Orvieto, Pellegrino Parmense, Penne, Pianella, Pollica, Positano, Pratovecchio – Stia, Preci, Ribera, Salerno, San Gemini, San Miniato, San Potito Sannitico, Sant'Agata di Puglia, Santarcangelo di Romagna, San Vincenzo, Santa Sofia, Scandiano, Sperlong, Suvereto, Teglio, Termoli, Tirano, Todi, Tolfa, Torgiano, Trani, Travacò Siccomario, Trevi, Turbigo, Vigarano Mainarda, Zibello
Japan	Kesennuma
Netherlands	Alphen Chaam, Bellingwedde, Borger-Odoorn, Heerde, Midden-Delfland, Vaals, Vlagtwedde
New Zealand	Matakana (Rodney District)
Northern Cyprus	Yeniboğaziçi
Norway	Eidskog, Levanger, Sokndal, Ulvik
Poland	Barczewo, Bartoszyce, Biskupiec, Bisztynek, Dziadkowo, Dobrze, Miasto, Goldap, Górowo Iławeckie, Kalety, Lidzbark, Lidzbark, Warminski, Lubawa, Murowana Goślina, Nidzica, Nowe Miasto, Lubawskie, Nowy Dwór Gdański, Orneta, Olsztynek, Pasym, Prudnik Rejowiec Fabryczny, Reszel, Ryn
Portugal	Lagos, Sao Bras de Alportel, Silves, Tavira, Viana do Castelo, Vizela
South Africa	Sedgefield
South Korea	Cheongsong County(Pacheon-myeon), Damyang County(Changpyeong-myeon), Hadong County(Akyang-myeon), Jecheon City(Susan-myeon & Bakdaljae), Jeonju City(Jeonju Hanok Village), Namyangju City (Joan-myeon), Sangju City (Hamchang-eup, Gonggeom-myeon, Ian-myeon), Shinan County(jeung-do island), Wando County (Cheongsando Island), Yeongwol County (Kimsatgat-myeon), Yesan County (Daeheung & Eungbong-myeon)
Spain	Begur, Lekeitio, Mungia, Pals, Rubielos de Mora
Sweden	Falköping
Switzerland	Mendrisio
Taiwan	Dalin, Fonglin, Nanzhuang, Sanyi
Turkey	Akyaka, Gökçeada, Halfeti, Perşembe, Şavşat, Seferihisar, Vize, Taraklı, Uzundere, Yalvaç, Yenipazar
Turkish Republic	Yeniboğaziçi, Lefke
United States	Sebastopol CA, Sonoma CA

منبع: www.cittaslow.org

برای پیوستن به شهرهای آهسته، شهرها معمولاً باید درخواستی را به کمیته ارسال کنند. کمیته‌ای از نمایندگان دیگر شهرهای آهسته شهر مدنظر را بررسی می‌کنند و دیدگاه دست اول را درباره این به دست می‌آورند که متقاضی چگونه با فلسفه شهر آهسته متناسب است. این فرایند به نفع متقاضیانی است که از قبل ذخیره خوب و گسترش یافته‌ای از برنامه‌ها و سیاست‌هایی دارند که با معیارهای شهر آهسته متناسب باشد؛ برای نمونه دستورکار

شهر آهسته پیشنهاد می‌کند سرشماری سالیانه از محصولات محلی صورت گیرد تا رویدادهای فرهنگی محلی حفظ شوند؛ همچنین برای توسعه بازارهای محلی در مکان‌های جذاب و شاخص شهری، کشاورزی ارگانیک، برنامه‌هایی برای رشد سنن وابسته به آشپزی محلی و ابتکار عمل برای تشویق به تولید محصولات و آثار دستی منطقه محلی گسترش یابند (Mayer & Knox, 2006: 327).

اهداف شهرهای آرام

وب سایت رسمی شبکه شهرهای آهسته (آرام) در قالب ۶ گروه، اهدافی را برای این قبیل شهرها عنوان می‌کند که به شرح زیر است:
اهداف زیست‌محیطی:

- وجود دستگاه‌هایی برای سنجش کیفیت هوا و گزارش‌دهی وضعیت؛
- سیاست‌های حفظ کیفیت منابع آب و حصول اطمینان از آلوده‌نبودن آب رودخانه‌ها و آبراه‌ها؛
- برنامه‌هایی برای پیاده‌سازی فناوری کمپوست جدید و ارتقای کمپوست خانگی؛
- مکانیزم‌هایی برای اندازه‌گیری آلودگی نوری و برنامه‌های عملیاتی برای کاهش آن؛
- مشوق‌هایی برای استفاده از منابع جایگزین انرژی؛
- مکانیزم‌هایی برای اندازه‌گیری آلودگی الکترومغناطیسی و برنامه‌های عملیاتی به منظور کاهش آن؛
- دستگاه‌های اندازه‌گیری صوتی و سیاست‌های کاهش آن؛
- سیاست‌هایی برای از بین بردن تبلیغات و علامت اغتشاش؛
- استفاده از یک سیستم مدیریت زیست‌محیطی رسمی؛
- مشارکت در دستورکار پروژه‌ها و پشتیبانی محلی از آنها.

اهداف زیرساختی:

- وجود فضای سبز عمومی حفاظت‌شده مناسب؛
- توسعه و اجرای مدیریت یکپارچه ترافیک، دسترسی به راهبرد پیاده‌محور و حفظ شخصیت تاریخی شهر؛
- دسترسی معلولان به مکان‌های عمومی و ادارات دولتی (مناسب‌سازی فضاهای شهری)؛
- دسترسی راحت به رفاه عمومی برای کودکان، زنان و سالخورده‌گان؛
- وجود مکان‌هایی در سراسر شهر برای نشستن و استراحت مردم؛
- ضوابط ساعات مشتری‌محور و استراحت کارمندان؛
- ایجاد مرکز روابط عمومی برای پاسخ به رسانه‌ها و دیگر پژوهشگران (ترویج فرهنگ پرسشگری در شهر)؛
- ارائه سرویس پاسخ به مشتری برای پاسخ به پرسش‌های عمومی درباره «شهر آرام»؛
- طرح‌های مشوق کسب‌وکارهای محلی همزمان با نیازهای ساکنان محلی.

اهداف بافت شهری:

- طرح‌هایی برای گسترش، ترویج، تعمیر و نگهداری، حفاظت و بهبود مناطق تاریخی و صنایع دستی؛
- سیاست‌هایی برای محافظت از اموال و اطمینان از ایمنی جامعه؛
- طرح تشویق استفاده از ظروف با امکان بازیافت یا استفاده دوباره؛
- سیاست‌هایی برای حصول اطمینان از زباله مؤثر و مدیریت پسماند؛
- مشوق کاشت محیطی و افزایش گیاهان در باغ‌های عمومی و خصوصی؛
- ارائه و ارتقای وبسایت‌های تعاملی که در آن مردم با مدیران شهر ارتباط برقرار می‌کنند؛
- سیاست ترویج معماری سازگار با محیط زیست.

اهداف تولید محصولات محلی و ارگانیک:

- سیاست‌های تشویق و ارائه فضا برای کشاورزان و بازارهای ارگانیک؛
- سیاست‌های افزایش آگاهی از مواد غذایی و تغذیه سالم؛
- برنامه‌های آموزشی برای تشویق و حمایت از کشاورزی ارگانیک، سنتی و پایدار؛
- سیاست‌های حفظ و حمایت از مواد غذایی منحصر به فرد محلی؛
- طرح ابتکاری ایجاد آگاهی از مواد غذایی سنتی؛
- سیاست‌های محافظت و حمایت از کالاها و محصولات که نشان‌دهنده سنن محلی است.

اهداف مهمانداری و جامعه:

- تعهد به منظور برگزاری جشن غذای آهسته محلی؛
- ارائه تابلوی اعلانات و اطلاعات برای گردشگران و بازدیدکنندگان شهر آرام به صورت چندزبانه؛
- ارائه آموزش‌های لازم برای خدمت‌رسانی به مشتریان؛
- توسعه و نگهداری مسیرهای گردشگری شاخص با تفسیر و اطلاعات؛
- تولید راهنماهای چاپ‌شده درباره «شهر آرام» در شهر؛
- برنامه‌ریزی پارک خودرو به صورت مدیریت‌شده در مناطق مرکزی شهر و بافت‌های تاریخی؛
- برنامه‌های ویژه برای تشویق مردم به منظور لذت‌بردن از امکانات محلی و مشارکت کامل در زندگی اجتماعی؛
- توسعه ابتکارات محلی برای پیوند به اهداف و اصول «شهر آرام».

اهداف آگاهی‌رسانی «شهر آرام»:

- اقدام سازمان‌های محلی و مردم‌نهاد به تهیه کتاب راهنما برای کمک به اهداف و مقاصد «شهر آرام»؛
- نمایش آرام «شهر آرام» در اماکن عمومی و اسناد رسمی؛
- تهیه و به‌روزرسانی وبسایتی که نشان می‌دهد چگونه تم «شهر آرام» در شهر اعمال می‌شود؛
- توسعه زندگی خانوادگی و سالم برای تمام گروه‌های سنی؛
- ارائه سیستم‌های امنیتی و بودجه به منظور افزایش رتبه شهر برای عضویت در «شهر آرام»؛

- تطبیق پوشش رسانه‌ای مربوط به «شهر آرام» در شهر؛
- ارائه طرحی شامل کسب‌وکارهای محلی، سازمان‌ها و نظرات اولیه در ترویج «شهر آرام»؛
- سیاست‌های تشویق مدارس، بیمارستان‌ها، امکانات جامعه و کسب‌وکارهای محلی به استفاده از محصولات و خدمات محلی (<http://www.cittaslow.org.uk>).

شاخص‌های شهر آرام

در تجزیه و تحلیل شاخص‌های آرام شهری به اصول زیست‌محیطی، زیرساختی، بافت شهری، تولیدات محلی، مهمانداری و آگاهی‌رسانی به‌مثابه ارکان حقیقی شهر آرام توجه شده است. در جدول (۲) به شاخص‌ها و نمونه‌های عملی هریک از این ویژگی‌ها اشاره شده است.

جدول - ۲: شاخص‌های آرام شهری

زمینه‌ها	شاخص‌ها	معیارها
زیست‌محیطی	کیفیت هوا	وجود دستگاه آزمون کیفیت هوا و گزارش‌دهی وضعیت شاخص آلودگی هوا (AQI): این شاخص، معیاری است که غلظت ترکیبات مختلف آلاینده موجود در هوا را که حدود مجاز متفاوت با واحدهای مختلف دارند، به یک عدد بدون واحد تبدیل کرده است و وضعیت آلودگی هوا را به صورت کیفی نمایش می‌دهد (آمارنامه شهر اصفهان، ۱۳۹۳)؛ (slow food, 2016) ۱- بیش از AQI ۳۰۰ / بحرانی ۲- بین AQI ۲۰۱-۳۰۰ / خطرناک ۳- بین AQI ۱۵۱-۲۰۰ / بسیار ناسالم ۴- بین AQI ۱۰۰-۱۵۱ / ناسالم ۵- کمتر از AQI ۱۰۰ / سالم
	کیفیت منابع آب	وجود سیاست‌های حفظ کیفیت منابع آب و حصول اطمینان از آلوده‌نبودن آب رودخانه‌ها و آبراهه‌ها
	فناوری کمپوست	سنجش آسانی دسترسی به ایستگاه‌های پسماند منطقه شهری (ضوابط و مقررات شهرسازی و ساختمان طرح بازنگری طرح تفصیلی شهر اصفهان، ۱۳۹۵)؛ (slow food, 2016) میزان رضایت از وضعیت تفکیک زباله یا جمع‌آوری پسماند / (slow food, 2016)
	آلودگی نوری	وجود مکانیزم‌هایی برای اندازه‌گیری آلودگی نوری و برنامه‌های عملیاتی برای کاهش آن سنجش کمیت و کیفیت نورپردازی و روشنایی (paumier, 2007)؛ (slow food, 2016)
	منابع جایگزین انرژی	درصد ساختمان‌هایی که از تکنولوژی برای بهره‌بردن از انرژی تجدیدپذیر استفاده می‌کنند (پنل‌های خورشیدی) (slow food, 2016)
	آلودگی الکترومغناطیسی	وجود مکانیزم‌هایی برای اندازه‌گیری آلودگی الکترومغناطیسی و برنامه‌های عملیاتی برای کاهش آن
	آلودگی صوتی	وجود دستگاه‌های اندازه‌گیری آلودگی صوتی و سیاست‌های کاهش آن درصد ساختمان‌هایی که در مجاورت کاربری‌های پرسروصدا قرار دارند (جمشیدی، ۱۳۸۹)؛ (slow food, 2016).
	آلودگی بصری	درصد تسهیلات ناهنجار (شامل عناصر افزوده‌شده به منظر خیابان که به‌طور خاص به مواجهه با نقش ماشین‌ها و رانندگان اشاره دارد: علائم و چراغ‌های ترافیکی، ایستگاه‌های گاز، پارکینگ‌ها، بیلبردها و ...) (slow food, 2016)؛ (Porta et al, 2005: 56).
	اغتشاش محیطی	عناصر آزاردهنده (شامل المان‌های ثابت یا نیمه‌ثابت که بخشی از منظر خیابان است و حس امنیت، میهمان‌نوازی و دوستانه‌بودن خیابان را برهم می‌زند؛ از جمله: دیوارنگاری‌های باکیفیت کم، سطوح زباله، تیر چراغ برق باکیفیت کم و ...) (slow food, 2016)؛ (Porta et al, 2005).

زمینه‌ها	شاخص‌ها	معیارها
	انتظام رنگی	رنگ (تضاد زیاد، روشنایی، غنی‌بودن، تعدد رنگ‌های مختلف و ...) (Porta et al, 2005) ۱- کمتر از ۲۰ درصد فضاها تنوع رنگی دارند. ۲- حدود ۴۰-۲۰ درصد فضاها تنوع رنگی دارند. ۳- حدود ۶۰-۴۰ درصد فضاها تنوع رنگی دارند. ۴- حدود ۸۰-۶۰ درصد فضاها تنوع رنگی دارند. ۵. بیش از ۸۰ درصد فضاها تنوع رنگی دارند.
	مدیریت زیست‌محیطی	بهره‌گیری از یک سیستم مدیریت زیست‌محیطی رسمی
	مشارکت عمومی و محلی	سنجش میزان مشارکت عمومی (Carmona, 2010)؛ (Knox & Mayer, 2006) ۱- کمتر از ۲۰ درصد طرح‌ها پیش از اجرا شدن به اطلاع مردم می‌رسد و از آنها نظرسنجی می‌شود. ۲- حدود ۴۰-۲۰ درصد طرح‌ها پیش از اجرا شدن به اطلاع مردم می‌رسد و از آنها نظرسنجی می‌شود. ۳- حدود ۶۰-۴۰ درصد طرح‌ها پیش از اجرا شدن به اطلاع مردم می‌رسد و از آنها نظرسنجی می‌شود. ۴- حدود ۸۰-۶۰ درصد طرح‌ها پیش از اجرا شدن به اطلاع مردم می‌رسد و از آنها نظرسنجی می‌شود. ۵- بیش از ۸۰ درصد طرح‌ها پیش از اجرا شدن به اطلاع مردم می‌رسد و از آنها نظرسنجی می‌شود.
	فضای سبز عمومی	وجود فضای سبز عمومی به‌خوبی حفاظت‌شده (مناسب) فاصله تا نزدیک‌ترین فضای سبز محلی ۳۰۰ متر است (Zhou et al, 2003)؛ (slow food, 2016)
زیست‌محیطی	سنجش کمی کاربری زمین‌ها در منطقه شهری پژوهش کاربری‌های فضای سبز، فرهنگی تفریحی، ورزشی و گذران اوقات فراغت	درصد سطح و سرانه کاربری‌های مرتبط با آرام‌شهری در سطح شهر کمتر از ۲۰ درصد سرانه کاربری‌های تفریحی خدماتی در منطقه محقق شده است. بین ۴۰-۲۰ درصد سرانه کاربری‌های تفریحی خدماتی در منطقه محقق شده است. بین ۶۰-۴۰ درصد سرانه کاربری‌های تفریحی خدماتی در منطقه محقق شده است. بین ۸۰-۶۰ درصد سرانه کاربری‌های تفریحی خدماتی در منطقه محقق شده است. بیش از ۸۰ درصد سرانه کاربری‌های تفریحی خدماتی در منطقه محقق شده است.
	سنجش میزان تنوع و گوناگونی	وجود عناصر جذاب مصنوع در فضاهای شهر (Bentley et al, 1985)؛ (slow food, 2016) ۱- کمتر از ۲۰ درصد فضاها نقاط جذاب مصنوع دارند. ۲- بین ۴۰-۲۰ درصد فضاها نقاط جذاب مصنوع دارند. ۳- بین ۶۰-۴۰ درصد فضاها نقاط جذاب مصنوع دارند. ۴- بین ۸۰-۶۰ درصد فضاها نقاط جذاب مصنوع دارند. ۵- بیش از ۸۰ درصد فضاها نقاط جذاب مصنوع دارند.
	عناصر جذاب طبیعی	وجود عناصر جذاب طبیعی در شهر (Bentley et al, 1985)؛ (slow food, 2016) ۱- کمتر از ۲۰ درصد فضاها نقاط جذاب طبیعی دارند. ۲- بین ۴۰-۲۰ درصد فضاها نقاط جذاب طبیعی دارند. ۳- بین ۶۰-۴۰ درصد فضاها نقاط جذاب طبیعی دارند. ۴- بین ۸۰-۶۰ درصد فضاها نقاط جذاب طبیعی دارند. ۵- بیش از ۸۰ درصد فضاها نقاط جذاب طبیعی دارند.
	میزان وابستگی کاربری‌ها به هم و لزوم همجواری آنها	میزان وابستگی کاربری‌ها به یکدیگر و لزوم همجواری آنها؛ ماتریس وابستگی (بحرینی، ۱۳۹۰)؛ (Knox & Mayer, 2006) ۱- وابستگی بسیار کم ۲- وابستگی کم ۳- وابستگی متوسط ۴- وابستگی زیاد ۵- وابستگی بسیار زیاد
	مدیریت یکپارچه ترافیک	وجود برنامه‌های توسعه و اجرای مدیریت یکپارچه ترافیک و دسترسی به راهبردی که به نیاز عبور و مرور پیاده‌ها و حفظ شخصیت تاریخی شهر توجه دارد. کف‌سازی پیاده‌روها باید با مصالح سخت، پایدار،

معیارها	شاخص‌ها	زمینه‌ها
غیرلغزنده و مقاوم در برابر مواد ضدبیخ و محلول‌های پاک‌کننده شیمیایی باشد. (Cimicchi, 2003); (ضوابط و مقررات شهرسازی و ساختمان طرح بازنگری طرح تفصیلی شهر اصفهان، ۱۳۹۰)		
عرض پیاده‌راه‌ها در شهرهای کوچک در پیاده‌روهای اصلی نباید کمتر از $4/9 - 4/3$ و در پیاده‌روهای فرعی کمتر از $2/5 - 3/2$ باشد. عرض پیاده براساس استاندارد سبزه‌راه بین $2.4 - 2$ متر است (Cimicchi, 2003); (Cimicchi, 2007); (قلعه‌نویی و همکاران، ۱۳۹۳)		
میزان دسترسی معلولان و جانبازان به فضاهای شهری (میزان مناسب‌سازی فضاهای شهری) ۱- کمتر از ۲۰ درصد ساختمان‌ها و فضاهای شهری در منطقه برای استفاده معلولان مناسب‌سازی شده است. ۲- حدود ۲۰-۴۰ درصد ساختمان‌ها و فضاهای شهری در منطقه برای استفاده معلولان مناسب‌سازی شده است. ۳- حدود ۴۰-۶۰ درصد ساختمان‌ها و فضاهای شهری در منطقه برای استفاده معلولان مناسب‌سازی شده است. ۴- حدود ۶۰-۸۰ درصد ساختمان‌ها و فضاهای شهری در منطقه برای استفاده معلولان مناسب‌سازی شده است. ۵- بیش از ۸۰ درصد ساختمان‌ها و فضاهای شهری در منطقه برای استفاده معلولان مناسب‌سازی شده است.	دسترسی معلولان	
سنجش میزان عدالت و همه‌شمولی در سطح منطقه برداشت و مشاهده میدانی (پاکزاد، ۱۳۸۶); (slow food, 2016) ۱- فضاهای شهری از لحاظ کالبدی و کارکردی به‌طور ضعیف پاسخگوی نیازها و استفاده همه گروه‌های اجتماعی، جنسی و سنی (۵ گروه زنان، مردان، کودکان، سالمندان و معلولان) است. ۲- فضاهای شهری از لحاظ کالبدی و کارکردی به‌طور نسبتاً ضعیف پاسخگوی نیازها و استفاده همه گروه‌های اجتماعی، جنسی و سنی (۵ گروه زنان، مردان، کودکان، سالمندان و معلولان) است. ۳- فضاهای شهری از لحاظ کالبدی و کارکردی به‌طور متوسط پاسخگوی نیازها و استفاده همه گروه‌های اجتماعی، جنسی و سنی (۵ گروه زنان، مردان، کودکان، سالمندان و معلولان) است. ۴- فضاهای شهری از لحاظ کالبدی و کارکردی به‌طور نسبتاً کامل پاسخگوی نیازها و استفاده همه گروه‌های اجتماعی، جنسی و سنی (۵ گروه زنان، مردان، کودکان، سالمندان و معلولان) است. ۵- فضاهای شهری از لحاظ کالبدی و کارکردی به‌طور کامل پاسخگوی نیازها و استفاده همه گروه‌های اجتماعی، جنسی و سنی (۵ گروه زنان، مردان، کودکان، سالمندان و معلولان) است.	سنجش میزان عدالت و همه‌شمولی در سطح منطقه	
وجود زیرساخت‌های جایگزین به‌منظور آسانی جابه‌جایی مانند پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری در حاشیه خیابان‌ها باید پارکینگ مناسب دوچرخه در فواصل ۵۰۰ متری از یکدیگر پیش‌بینی شود/ (ضوابط و مقررات شهرسازی و ساختمان طرح بازنگری طرح تفصیلی شهر اصفهان، ۱۳۹۰); (slow food, 2016) ۱- ایستگاه پارکینگ دوچرخه با کیفیت بسیار ضعیف ۲- ایستگاه پارکینگ دوچرخه با کیفیت ضعیف ۳- ایستگاه پارکینگ دوچرخه با کیفیت متوسط ۴- ایستگاه پارکینگ دوچرخه با کیفیت خوب ۵. ایستگاه پارکینگ دوچرخه با کیفیت بسیار خوب	تسهیلات جابه‌جایی	
شمار گونه‌های حمل‌ونقل غیرموتوری (کالسکه، درشکه، دوچرخه، پیاده) در سطح منطقه/ (قریب، ۱۳۸۰) ۱- کمتر از ۲۰ درصد وسایل نقلیه ترددکننده در منطقه غیرموتوری‌اند. ۲- حدود ۲۰-۴۰ درصد وسایل نقلیه ترددکننده در منطقه غیرموتوری‌اند. ۳- حدود ۴۰-۶۰ درصد وسایل نقلیه ترددکننده در منطقه غیرموتوری‌اند. ۴- حدود ۶۰-۸۰ درصد وسایل نقلیه ترددکننده در منطقه غیرموتوری‌اند. ۵- حدود بیش از ۸۰ درصد وسایل نقلیه ترددکننده در منطقه غیرموتوری‌اند.		

زمینه‌ها	شاخص‌ها	معیارها
	دسترسی به خدمات عمومی	<p>نزدیکی به مراکز تفریحی و فرهنگی در فاصله ۴۰۰متری برای دسترسی پیاده (Carmona, 2010)؛ (Knox & Mayer, 2006)</p> <p>۱- کمتر از ۲۰ درصد فضاهای مسکونی به فضای تفریحی و فرهنگی دسترسی دارند. ۲- بین ۲۰-۴۰ درصد فضاهای مسکونی به فضای تفریحی و فرهنگی دسترسی دارند. ۳- بین ۴۰-۶۰ درصد فضاهای مسکونی به فضای تفریحی و فرهنگی دسترسی دارند. ۴- بین ۶۰-۸۰ درصد فضاهای مسکونی به فضای تفریحی و فرهنگی دسترسی دارند. ۵- بیش از ۸۰ درصد فضاهای مسکونی به فضای تفریحی و فرهنگی دسترسی دارند.</p>
	فضای نشستن و استراحت و فضاهای مطلوب شهری	<p>سنجش کیفیت و کمیت مبلمان شهری (paumier, 2007)؛ (Miele, 2008)</p> <p>۱- سازماندهی و استفاده از تجهیزات (مبلمان) با طراحی سازه‌ای واحد، دارای چراغ‌های خیابان، سطل‌های زباله، شبکه‌های محافظ درختان و گالری‌های فروشندگان و خرده‌فروشی‌ها در کمتر از ۲۰ درصد سطح منطقه. ۲- سازماندهی و استفاده از تجهیزات (مبلمان) با طراحی سازه‌ای واحد، دارای چراغ‌های خیابان، سطل‌های زباله، شبکه‌های محافظ درختان و گالری‌های فروشندگان و خرده‌فروشی‌ها در حدود ۲۰-۴۰ درصد سطح منطقه. ۳- سازماندهی و استفاده از تجهیزات (مبلمان) با طراحی سازه‌ای واحد، دارای چراغ‌های خیابان، سطل‌های زباله، شبکه‌های محافظ درختان و گالری‌های فروشندگان و خرده‌فروشی‌ها در حدود ۴۰-۶۰ درصد سطح منطقه. ۴- سازماندهی و استفاده از تجهیزات (مبلمان) با طراحی سازه‌ای واحد، دارای چراغ‌های خیابان، سطل‌های زباله، شبکه‌های محافظ درختان و گالری‌های فروشندگان و خرده‌فروشی‌ها در حدود ۶۰-۸۰ درصد سطح سایت. ۵- سازماندهی و استفاده از تجهیزات (مبلمان) طراحی سازه‌ای واحد، دارای چراغ‌های خیابان، سطل‌های زباله، شبکه‌های محافظ درختان و گالری‌های فروشندگان و خرده‌فروشی‌ها در بیش از ۸۰ درصد سطح منطقه.</p>
		<p>کمترین تعداد نیمکت‌ها در هر ۲۵-۳۵ متر، یک عدد است (ضوابط و مقررات شهرسازی و ساختمان طرح بازنگری طرح تفصیلی شهر اصفهان، ۱۳۹۰).</p> <p>۱- کمتر از ۴ نیمکت ۲- بین ۴-۸ نیمکت ۳- بین ۸-۱۲ نیمکت ۴- بین ۱۲-۱۶ نیمکت ۵- بیش از ۱۶ نیمکت</p>
		<p>کمترین تعداد سطل‌های زباله در هر ۷۰-۵۰ متر، یک عدد است (ضوابط شهرسازی و ساختمان طرح بازنگری طرح تفصیلی شهر اصفهان، ۱۳۹۰).</p> <p>۱- کمتر از ۱ سطل زباله ۲- بین ۱-۴ سطل زباله ۳- بین ۴-۷ سطل زباله ۴- بین ۷-۱۰ سطل زباله ۵- بیش از ۱۰ سطل زباله</p>
		<p>کمترین تعداد پل‌های عابر پیاده در طول مسیر خیابان‌ها در هر ۳۰۰ متر، یک عدد است (ضوابط و مقررات شهرسازی و ساختمان طرح بازنگری طرح تفصیلی شهر اصفهان، ۱۳۹۰)؛ (slow food, 2016).</p>
	ضوابط ساعات کاری	<p>وجود ضوابط ساعات کاری مشتری محور و پخش ساعات کاری در طول روز برای پرهیز از شتاب‌زدگی کارمندان و کارگران</p>
	سرویس روابط عمومی	<p>ایجاد مرکز روابط عمومی پویا در شهر و ارائه سیستم پاسخ به مشتری</p>
	کسب و کارهای محلی	<p>وجود طرح‌های مشوق کسب و کارهای محلی به منظور بازبودن و ارائه سرویس همزمان با تأمین نیازهای ساکنان محلی</p>
	وضعیت سنجش گذران اوقات فراغت	<p>الف- زمین‌های تفریحی رده محله (محل بازی کودکان)؛ ب- زمین‌های تفریحی رده ناحیه (سینما، باشگاه تفریحات سالم)؛ پ- زمین‌های تفریحی منطقه (سینما، مجموعه تفریحی کودکان)؛ ت- زمین‌های تفریحی فرامنطقه (تله‌کابین)؛ ث- زمین‌های تفریحی شهری (راسته تفریحی کوهستانی)؛ (ضوابط و مقررات شهرسازی و</p>

زمینه‌ها	شاخص‌ها	معیارها
		ساختمان طرح بازنگری طرح تفصیلی شهر اصفهان، (۱۳۹۰).
	حفاظت و نگهداری از سایت‌های فرهنگی	وجود طرح‌هایی برای گسترش، ترویج، مرمت و حفاظت، نگهداری و بهبود مناطق تاریخی، ساختمان‌ها و آثار دستی مهم فرهنگی و محلی
	ایمنی و امنیت	وجود سیاست‌هایی برای محافظت از اموال و نیز اطمینان از ایمنی و امنیت جامعه وضعیت امنیت در فضاهای همگانی مناطق (slow food, 2016)
	سنجش میزان کنترل و نظارت همگانی مردم	۱- بر کمتر از ۲۰ درصد فضاهای منطقه کنترل و نظارت همگانی وجود دارد؛ وجود بیش از ۵ نقطه خطرآفرین و فضاهای بی‌دفاع نظیر نقاط عمیق و کور، قطعات خالی، فضاهای متروکه، گمشده و غیرقابل دفاع در منطقه. ۲- بر بین ۲۰-۴۰ درصد فضاهای منطقه کنترل و نظارت همگانی وجود دارد؛ وجود بین ۵-۴ نقطه خطرآفرین نظیر نقاط عمیق و کور، قطعات خالی، فضاهای متروکه، گمشده و غیرقابل دفاع در منطقه. ۳- بر بین ۴۰-۶۰ درصد فضاهای منطقه کنترل و نظارت همگانی وجود دارد؛ وجود بین ۴-۳ نقطه خطرآفرین نظیر نقاط عمیق و کور، قطعات خالی، فضاهای متروکه، گمشده و غیرقابل دفاع در منطقه. ۴- بر بین ۶۰-۸۰ درصد فضاهای منطقه کنترل و نظارت همگانی وجود دارد؛ وجود بین ۳-۲ نقطه خطرآفرین نظیر نقاط عمیق و کور، قطعات خالی، فضاهای متروکه، گمشده و غیرقابل دفاع در منطقه. ۵- بر بیش از ۸۰ درصد فضاهای سایت کنترل و نظارت همگانی وجود دارد؛ وجود کمتر از ۲ نقطه خطرآفرین نظیر نقاط عمیق و کور، قطعات خالی، فضاهای متروکه، گمشده و غیرقابل دفاع در منطقه.
	وسایل بازیافت‌شدنی	ارائه طرح تشویق استفاده از ظروف سفالینه با امکان بازیافت یا استفاده دوباره در مؤسسات محلی
	کاشت گیاهان	ارائه طرح مشوق کاشت محیطی و افزایش گیاهان در باغ‌های عمومی و خصوصی سنجش میزان آسایش اقلیمی و وجود پوشش گیاهی (بحرینی، ۱۳۹۰)؛ (Miele, 2008)؛ (slow food, 2016) ۱- بیش از ۸۰ درصد بدون پوشش گیاهی مناسب و کافی برای تلطیف هوا و ایجاد سایه و درمان‌بودن از عوامل طبیعی است. ۲- حدود ۸۰-۶۰ درصد بدون پوشش گیاهی مناسب و کافی برای تلطیف هوا و ایجاد سایه و درمان‌بودن از عوامل طبیعی است. ۳- حدود ۶۰-۴۰ درصد بدون پوشش گیاهی مناسب و کافی برای تلطیف هوا و ایجاد سایه و درمان‌بودن از عوامل طبیعی است. ۴- حدود ۴۰-۲۰ درصد بدون پوشش گیاهی مناسب و کافی برای تلطیف هوا و ایجاد سایه و درمان‌بودن از عوامل طبیعی است. ۵- کمتر از ۲۰ درصد بدون پوشش گیاهی مناسب و کافی برای تلطیف هوا و ایجاد سایه و درمان‌بودن از عوامل طبیعی است.
	وب‌سایت شهرداری‌ها	درصد جعبه‌های گل (Flower Box) در ورودی ساختمان‌های اداری (slow food, 2016)
	معماری سازگاری با	ارائه و ارتقای وب‌سایت‌های تعاملی که در آن مردم با مدیران شهری ارتباط برقرار می‌کنند. درصد ساختمان‌هایی که از تزئینات ایرانی - اسلامی بهره برده‌اند (پیرنیا، ۱۳۸۴)؛ (slow food, 2016)

زمینه‌ها	شاخص‌ها	معیارها
تولیدات و محصولات محلی	محیط و معماری ایرانی-اسلامی	
	مردم‌پسندی مراکز تاریخی	تولید نقشه شهر، ارزیابی مناطق حفاظت‌شده، بیانیه طراحی شهری یا مشابهی برای ارتقای تشویق مراکز تاریخی به‌منظور مردم‌پسندکردن آنها
	ثبت محصولات محلی	حفاظت و نگهداری از ثبت به‌روز محصولات تولیدشده محلی و تولیدکنندگان در مناطق طبیعی داخلی شهر
	جشنواره‌های فرهنگی و هنری	وجود سازمان رویدادها، جشن‌ها و جشنواره‌ها و آموزش برای افزایش آگاهی عمومی و قدردانی از فرهنگ، هنر، سنن و مهارت‌های محلی تعداد روزهای سال که در فضاهای عمومی شهر مراسم برگزار می‌شود / مطالعات اسنادی (slow food, 2016) ۱- کمتر از ۲۰ درصد روزهای مناسبتی سال در این فضاها مراسم برگزار می‌شود. ۲- ۴۰-۲۰ درصد روزهای مناسبتی سال در این فضاها مراسم برگزار می‌شود. ۳- ۶۰-۴۰ درصد روزهای مناسبتی سال در این فضاها مراسم برگزار می‌شود. ۴- ۸۰-۶۰ درصد روزهای مناسبتی سال در این فضاها مراسم برگزار می‌شود. ۵- بیش از ۸۰ درصد روزهای مناسبتی سال در این فضاها مراسم برگزار می‌شود.
	کشاورزی ارگانیک	وجود سیاست‌های تشویقی و ارائه فضا برای کشاورزان و بازارهای ارگانیک
	آگاهی‌رسانی مواد غذایی	وجود سیاست‌هایی برای اطلاع‌رسانی به شهروندان با موضوع تغذیه سالم و جلوگیری از گسترش فست‌فودها
	کشاورزی ارگانیک و سنتی	وجود برنامه‌های آموزشی برای تشویق و حمایت از کشاورزی ارگانیک، سنتی و پایدار
	حمایت از مواد غذایی محلی	وجود سیاست‌های حفظ مواد غذایی منحصر به فرد محلی و حمایت از آنها
	گواهینامه عرضه تولیدات و محصولات	وجود سیاست‌های تشویقی برای کشاورزی ارگانیک و صدور گواهینامه مستقل کیفیت تولید و عرضه محصولات
	طرح‌های آگاهی‌رسانی غذای سنتی	ارائه طرح ابتکاری ایجاد آگاهی از مواد غذایی سنتی
	حمایت از محصولات سنتی	وجود سیاست‌های محافظت و حمایت از کالاها و محصولاتی که نشان‌دهنده سنن محلی است.
	مهندداری و جامعه	برگزاری جشن‌های غذای محلی
سنجش میزان دل‌بستگی به مکان و همسایگان		طول مدت سکونت (Pink, 2008) ۱- حدود ۵ سال و کمتر / دل‌بستگی به مکان کم ۲- بین ۱۰-۵ سال / دل‌بستگی به مکان نسبتاً کم ۳- بین ۱۰-۱۵ سال / دل‌بستگی به مکان متوسط ۴- بین ۲۰-۱۵ سال / دل‌بستگی به مکان نسبتاً زیاد

زمینه‌ها	شاخص‌ها	معیارها
		۵- حدود ۲۰ سال و بیشتر / دل‌بستگی به مکان زیاد
	تابلوهایی چندزبانه	وجود تابلو چندزبانه اعلانات و اطلاعات برای بازدیدکنندگان
	آموزش پرسنل	ارائه آموزش خدمات‌رسانی به مشتریان برای تمام کسانی که به بازدیدکنندگان خدمات ارائه می‌کنند.
	مسیرهای گردشگری	وجود طرح‌های توسعه و نگهداری مسیرهای گردشگری شاخص با تفسیر و اطلاعات
	راهنمای شهر آرام	تولید راهنماهای چاپ‌شده درباره «آرام‌شهر» در شهر
	رویدادهای اجتماعی	ارتقای مقطع گسترده‌ای از رویدادهای اجتماعی، باشگاه‌های ورزشی و فرصت‌های داوطلبانه برای تمام جامعه
	پارکینگ	وجود پارک خودرو مدیریت‌شده در مناطقی که دسترسی آسان به مرکز شهر ارائه می‌کنند.
	زندگی اجتماعی	توسعه برنامه‌های ویژه محلی برای تشویق مردم محلی به لذت‌بردن از امکانات محلی و مشارکت کامل در زندگی اجتماعی
	ابتکارات محلی	توسعه ابتکارات محلی برای پیوند به اهداف و اصول «آرام‌شهر»
آگاهی‌رسانی آرام‌شهر	کتابچه راهنمای سازمان‌های محلی	نگهداری کتابچه راهنمای سازمان‌های محلی برای کمک به اهداف و مقاصد «آرام‌شهر»
	لوگوی آرام‌شهر	نمایش لوگوی «آرام‌شهر» در اماکن عمومی و اسناد رسمی
	اهداف جنبش و ساکنان	بستر برگزاری نمایش‌ها و نمایشگاه‌های هنری و محلی در سطح منطقه (slow food, 2016)
	وبسایت آرام‌شهر	راه‌اندازی وبسایتی که نشان می‌دهد چگونه تم «آرام‌شهر» در شهر اعمال می‌شود.
	زندگی سالم	توسعه زندگی خانوادگی و زندگی سالم برای تمام گروه‌های سنی
	عضویت آرام‌شهر	ارائه سیستم‌های امنیتی و اختصاص بودجه به منظور افزایش رتبه شهر در قبال اهداف عضویت «آرام‌شهر»
	پوشش رسانه‌ای	تطبیق پوشش رسانه‌ای مربوط به «آرام‌شهر» در شهر
	عملکرد شهر	ارائه طرحی شامل کسب‌وکارهای محلی، سازمان‌ها و نظرات اولیه در ترویج «آرام‌شهر» و بهبود عملکرد شهر در قبال اهداف عضویت «آرام‌شهر»
	استفاده از محصولات و خدمات محلی	وجود سیاست‌های تشویق مدارس، بیمارستان‌ها، امکانات جامعه و کسب‌وکارهای محلی به استفاده از محصولات و خدمات محلی

منبع: شاخص‌سازی نگارنده براساس منشور شهر آرام و بومی‌سازی برای شهر اصفهان با تلفیق پرسش‌نامه (علی‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۵)

روش‌شناسی پژوهش

نوع پژوهش حاضر کاربردی و روش مطالعه در آن اسنادی، تحلیلی، پیمایشی و نوع استخراج از داده‌ها، استقرایی است. ابزار گردآوری داده‌ها در این پژوهش استفاده از منابع آماری، پرسش‌نامه‌ای، کتابخانه‌ای و ... است. این پژوهش برمبنای شاخص‌سازی شهر آرام است که با تلفیق شاخص‌های عینی و ذهنی از منابع مختلف، نخست فرایند تدوین و بومی‌سازی شاخص‌ها انجام گرفته و سپس با بهره‌گیری از آمارنامه‌های موجود (داده‌های ثانویه) و پرسش‌نامه استاندارد بین‌المللی (برای استخراج داده‌های اولیه) با استفاده از حدود ۵۰ شاخص جهانی تحلیل‌های مدنظر انجام شده است. پرسش‌نامه یادشده به تعداد ۱۲۰ عدد بین نخبگان و کارشناسان مناطق پانزده گانه شهر اصفهان توزیع شد. در تکمیل پرسش‌نامه‌ها از نظرات شهرداران، معاونان شهرسازی، عمران، خدمات شهری و فرهنگی شهرداری‌های مناطق و شهروندان آگاه در قالب سمن‌ها و اعضای سازمان‌های غیردولتی فعال و اعضای هیئت امنای اماکن فرهنگی مذهبی و ... استفاده شد که تسلط خوبی بر وضعیت مناطق داشتند. این پرسش‌نامه به زبان فارسی ترجمه و براساس شرایط شهر اصفهان برای نخستین بار در کشور بومی‌سازی شد. درنهایت شاخص‌های استخراج‌شده رتبه‌بندی و وضعیت مناطق پانزده‌گانه شهر اصفهان در پیوستن به شبکه شهرهای جهانی آرام بررسی و تجزیه و تحلیل شد.

محدوده پژوهش

سابقه درخشان اصفهان و گذشته پرافتخار آن از نظر فرهنگی و هنری آن چنان متنوع و غنی است که از دیرباز مسافران و سیاحان بسیاری شوق دیدار آن را داشته‌اند. اصفهان که به تعبیر استاد هنرفر «شهر افسانه‌ای» است، همچون نگینی درخشان به مثابه موزه شهر زیبایی بر انگشتری ایران می‌درخشد. این شهر زیبا متعلق به شهروندان اصفهانی نیست؛ گوهری است گرانبها که به تمام جهان تعلق دارد. آثار ارزشمند تاریخی به شهر اصفهان خصیصه ویژه‌ای بخشیده است و این شهر را از سایر شهرهای ایران متمایز می‌کند. آنچه به هویت شهر اصفهان نیز موقعیت ممتازی می‌بخشد، آثار تاریخی متعددی است که از دوره‌های مختلف به یادگار مانده و شهر را بین شهرهای خاورمیانه و حتی جهان کم‌نظیر کرده است. درواقع این شهر به دلیل داشتن مناره‌ها، مساجد و ابنیه تاریخی حالتی معنوی و جاذبه‌های گردشگری بسیاری دارد (شفقی، ۱۳۸۱: ۳۵).

شهر اصفهان با طول جغرافیایی ۵۱ درجه و ۳۸ دقیقه شرقی و عرض جغرافیایی ۳۲ درجه و ۳۸ دقیقه شمالی پس از تهران و مشهد، سومین شهر پرجمعیت ایران است. شهر تاریخی اصفهان، مرکز استان اصفهان است که در شمال غرب شهرستان اصفهان قرار گرفته است. این شهر به دلیل موقعیت جغرافیایی بسیار مناسب یعنی واقع شدن در قلب فلات ایران، پیوسته توجه سلاطین و مدیران مملکتی را جلب کرده است.

اصفهان از سطح دریا حدود ۱۵۸۰ متر ارتفاع دارد و در شرق سلسله جبال زاگرس واقع شده است. این شهر در چهارراه شمالی - جنوبی و شرقی - غربی کشور قرار دارد و طی تاریخ، محل رفت و آمد و برخورد اقوام و فرهنگ‌های مختلف بوده است (اطلس کلان‌شهر اصفهان، ۱۳۹۴: ۳۳). شهر اصفهان براساس آخرین تقسیم‌بندی به

۱۵ منطقه شهری تقسیم شده است که در این مقاله مطالعه شده‌اند. داده‌های آماری این پژوهش براساس آخرین آمارنامه شهرداری اصفهان در سال ۱۳۹۴ و داده‌های حاصل از پرسش‌نامه تکمیل‌شده در سال ۱۳۹۶ است.

تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش

داده‌های جمعیت‌شناختی پژوهش

از مجموع پاسخ‌دهندگان به ۱۲۰ پرسش‌نامه توزیع‌شده بین کارشناسان مناطق پانزده‌گانه شهر اصفهان، ۴۲٫۸ درصد زن و ۶۴٫۲ درصد مرد بوده‌اند. از این تعداد ۳۷ نفر در رده سنی ۲۵ تا ۳۴ سال، ۵۸ نفر در رده سنی ۳۵ تا ۴۴ سال، ۱۰ نفر در رده سنی ۴۵ تا ۵۴ سال و ۱۵ نفر در رده سنی ۵۵ سال به بالا بوده‌اند. میزان تحصیلات ۶۷ نفر از پاسخگویان لیسانس، ۴۹ نفر فوق لیسانس و ۳ نفر دکتری بوده است؛ همچنین کمترین میزان سابقه کار کارشناسان ۲ و حداکثر ۳۰ سال بوده است. میانگین سابقه کار پاسخگویان ۱۳٫۴۸ سال است. اطلاعات مربوط به تجزیه و تحلیل داده‌های جمعیت‌شناختی در جدول (۳) آمده است.

جدول-۳: اطلاعات جمعیت‌شناختی پژوهش

متغیر		فراوانی	درصد فراوانی	متغیر		فراوانی	درصد فراوانی
سن	۲۵-۳۴ سال	۳۷	۳۰٫۸	تحصیلات	زن	۵۲	۴۲٫۸
	۳۵-۴۴ سال	۵۸	۴۸٫۳		مرد	۶۸	۵۷٫۲
	۴۵-۵۴ سال	۱۰	۸٫۳		لیسانس	۶۷	۵۶
	بیش از ۵۵	۱۵	۱۲٫۵		فوق لیسانس	۴۹	۴۰٫۵
سابقه کار	کمترین	۲ سال		دکتری	۴	۲٫۵	
	بیشترین	۲۸ سال					

تحلیل شاخص‌های شهر آرام در مناطق پانزده‌گانه شهر اصفهان

نتایج کلی حاصل از تحلیل شاخص‌های شهر آرام در مدل چند معیاره تاپسیس در مناطق پانزده‌گانه شهر اصفهان نشان داد مناطق ۳، ۵ و ۱۰ بالاترین رتبه را از نظر شاخص‌های شهر آرام دارند. در درجه دوم مناطق ۶، ۱ و ۱۵ قرار دارند. بدترین وضعیت از نظر شاخص‌های مطالعه‌شده مربوط به مناطق ۸، ۱۳ و ۹ است که کمترین امتیازات را در این رتبه‌بندی کسب کرده‌اند (نمودار ۱).

جدول-۴: تحلیل زیرشاخص‌های شهر آرام در مناطق پانزده‌گانه شهر اصفهان

زیرشاخص‌های شهر آرام	منطقه ۱	منطقه ۲	منطقه ۳	منطقه ۴	منطقه ۵	منطقه ۶	منطقه ۷	منطقه ۸	منطقه ۹	منطقه ۱۰	منطقه ۱۱	منطقه ۱۲	منطقه ۱۳	منطقه ۱۴	منطقه ۱۵
میانگین شاخص‌های زیرساختی	۲٫۰۵	۲٫۳۴	۲٫۱۱	۲٫۱۳	۲٫۲۷	۲٫۰۵	۲٫۲۷	۲٫۲۸	۲٫۱۲	۲٫۳۲	۱٫۹۲	۲٫۰۸	۲٫۰۹	۲٫۰۹	۲٫۲۸
میانگین شاخص‌های زیست‌محیطی	۳٫۳۷	۳٫۳۷	۳٫۴۸	۳٫۳۱	۳٫۲۹	۲٫۸۳	۲٫۶۸	۲٫۸۲	۲٫۷۱	۲٫۷۲	۲٫۷	۲٫۶۸	۲٫۸۱	۲٫۴۷	۲٫۷۱

نمودار- ۱: وضعیت زیرشاخص‌های شهر آرام در مناطق پانزده‌گانه شهر اصفهان

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

امروزه شهرها با مشکلات متفاوتی مواجه هستند که بسیاری از این مشکلات ناشی از مدرن شدن دنیای ما و پیامدهای جبران‌ناپذیر آن است. سرعت، یکی از نتایج عصر تکنولوژی است. ارتباط با فناوری‌های دیجیتال با سرعت زیاد مزایایی دارد؛ ولی معایب جالب توجهی نیز دارد که کاهش کیفیت کلی زندگی، منع و بازداشتن از روابط شخصی و عمومی و تشدید صدمه به مردم و اکوسیستم از آن جمله است. از طرفی فضاهای عمومی شهری بدون هیچ‌گونه بار فرهنگی و اجتماعی به حیات خود ادامه می‌دهند که این امر موجب تشدید بحران هویت و کاهش سرزندگی در آنها شده است.

امروزه تأمین امنیت زیستی و نشاط شهروندان به یکی از دغدغه‌های اصلی نظام‌های مدیریت شهری به‌ویژه در کشورهای توسعه‌یافته تبدیل شده است. جنبش‌های متعددی از جمله شهر هوشمند، شهر خلاق، شهر الکترونیک و ... برای پاسخگویی به مسائل شهری مطرح شده‌اند که جدیدترین و موفق‌ترین آنها، جنبش آرام‌شهرها بوده است. از سرگرفتن توجه به کیفیت، ماهیت و اصالت با در نظر گرفتن ارزش‌ها و هنجارهای مسئولیت اجتماعی از راه درگیر کردن افراد از پایین به بالا به جای از بالا به پایین، مفهوم اصلی همه این جنبش‌هاست. دستورکارهای آرام‌شهر و تغذیه آهسته برای گسترش پایداری و حفظ و نگهداری ارتباط اجتماعی است. جنبش تغذیه آهسته به دنبال افزایش تفاوت و تنوع محلی، ارتقای ارتباط اجتماعی، تقویت حس مکان و مهمان‌نوازی است.

شهرهای آهسته نیز شبکه‌ای جهانی از شهرهای کوچک و بزرگ‌اند که مدیران آنها ترجیح می‌دهند ساختمان‌های قدیمی را ترمیم و به جای توسعه تفریحگاه‌ها در مکان‌های ویژه، پیاده‌روهای طبیعی بیشتری ایجاد کنند و کیفیت زندگی شهروندان خود را بهبود بخشند.

نتایج این پژوهش در کلان‌شهر اصفهان نشان داد متأسفانه شهر اصفهان عنصر سرعت و شتاب شهری را بر عنصر پایداری اجتماعی و فرهنگی ترجیح داده است و بیشتر مناطق پانزده‌گانه اصفهان وضعیت زیر حد متوسط را از نظر شاخص‌های شهر آرام تجربه می‌کنند؛ بنابراین باید مسئولان و مدیران شهری بازننگری اساسی در راهکارها و سیاست‌های خود داشته باشند و با آموزش و اطلاع‌رسانی در راستای ترویج فرهنگ آرام‌شهری به جای شتاب شهری در شهر بکوشند.

نتایج نشان می‌دهد:

- از نظر شاخص‌های زیست محیطی شهر آرام مناطق ۳، ۲ و ۱ به ترتیب بهترین وضعیت را دارند که به نظر می‌رسد تجمع آثار تاریخی، فرهنگی و مذهبی در مناطق ۱ و ۳ به منزله بافت‌های مرکزی شهر به همراه عبور مادی‌های زیبا و همچنین وجود پیاده‌راه‌های سرسبز موجب ارتقای این شاخص شده است.

- از نظر شاخص‌های زیرساختی شهر آرام، مناطق ۱۰، ۲ و ۸ به ترتیب بهترین وضعیت را دارند.

- از نظر شاخص‌های بافت شهری مناطق ۶، ۲ و ۱ به ترتیب بهترین وضعیت را دارند.

- از نظر شاخص‌های تولید محصولات داخلی مناطق ۲، ۱۱ و ۳ به ترتیب بهترین وضعیت را دارند که داشتن بافت کشاورزی و تولید محصولات داخلی و ارگانیک در مناطق ۲ و ۱۱ به همراه سایر شاخص‌های آرام‌شهری، مهم‌ترین دلیل این ویژگی است.

- از نظر شاخص‌های مهمانداری و جامعه مناطق ۱۱، ۳ و ۶ به ترتیب بهترین وضعیت را دارند. تعدد مکان‌های تفریحی، اقامتگاهی و استراحتگاهی در این مناطق در ارتقای این شاخص نقش عمده‌ای داشته است.

- از نظر شاخص‌های اطلاع‌رسانی در سطح شهر مناطق ۵، ۱۴ و ۱۰ به ترتیب بهترین وضعیت را دارند.

منابع

- ۱- اطلس کلان‌شهر اصفهان، (۱۳۹۴)، <http://new.isfahan.ir>.
- ۲- بحرینی، سید حسین، (۱۳۹۰)، فرایند طراحی شهری، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ ۶، تهران، ۴۸۲ ص.
- ۳- پاکزاد، جهان‌شاه، (۱۳۸۶)، مبانی نظری و فرایند طراحی شهری، انتشارات شهیدی، چاپ دوم، تهران، ۲۳۵ ص.
- ۴- پاکزاد، جهان‌شاه، (۱۳۸۶)، راهنمای طراحی فضاهای شهری در ایران، انتشارات شهیدی، چاپ سوم، تهران، ۴۷۰ ص.
- ۵- پیرنیا، محمدکریم، (۱۳۸۴)، سبک‌شناسی معماری ایرانی، تهران، چاپ چهارم، انتشارات سروش دانش، ۳۷۱ ص.

- ۶- جعفری، نگار، (۱۳۸۵)، *تحقق مفهوم سکونت و آرامش در فضای شهری و ارتباط آن با حضور طبیعت در شهر*، همایش شهر برتر طرح برتر، همدان، سازمان عمران شهرداری همدان، ۸-۱.
- ۷- جمشیدی، مزده، (۱۳۸۹)، *طراحی شهر (مسیرهای سبز فراموش شده) راهی به سوی ایجاد محیط زیست شهری پایدارتر؛ نمونه موردی: طراحی نیاصرم در منطقه ۱ شهر اصفهان (حدفاصل خیابان دکتر شهید بهشتی و فلکه صائب)*، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، استاد راهنما: قلعه‌نویی، محمود، دانشگاه هنر اصفهان، گروه طراحی شهری.
- ۸- زیاری، کرامت‌الله، اشنویی، امیر و روستا، مجتبی، (۱۳۹۵)، *عوامل مؤثر بر احساس آرامش در فضاهای سبز و تفریحی در شهر کاشان*، فصلنامه علمی پژوهشی فضای جغرافیایی، دوره ۱۶، شماره ۵۴، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهر، ۱۳۵-۱۵۳.
- ۹- سایت اداره کل هواشناسی استان اصفهان؛ www.esfahanmet.ir.
- ۱۰- شبکه اطلاع‌رسانی دانا؛ <http://www.dana.ir>.
- ۱۱- شفقی، سیروس، (۱۳۸۱)، *جغرافیای اصفهان*، انتشارات دانشگاه اصفهان، چاپ اول، اصفهان، ۶۷۸ ص.
- ۱۲- صادقی، سهیلا و قلاتی کشتکار، احمدرضا، (۱۳۹۵)، *تأثیر مؤلفه‌های منظر شهری بر آرامش شهروندان (محلۀ کوی معلم بجنورد)*، دو فصلنامه پژوهش‌های منظر شهر، دوره ۳، شماره ۶، تهران، ۷۳-۸۸.
- ۱۳- علی‌نژاد، سحر، (۱۳۹۵)، *طراحی فضاهای شهر مادی‌های اصفهان با رویکرد شهر آرام*، پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته شهرسازی، استاد راهنما: قلعه‌نویی، محمود، شفقی، سیروس و مختاری ملک‌آبادی، رضا، دانشگاه هنر اصفهان، گروه شهرسازی.
- ۱۴- فرهنگ لغت معین؛ <https://dictionary.abadis.ir/moeen>.
- ۱۵- فرهنگ لغت عمید؛ <https://dictionary.abadis.ir/amid>.
- ۱۶- قریب، فریدون، (۱۳۸۰)، *بررسی تطبیقی نظام‌های شهرسازی (هلند، نروژ، فنلاند، سوئد و دانمارک)*، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ دوم، تهران، ۳۰۶ ص.
- ۱۷- قلعه‌نویی، محمود و علیخانی، مینو، (۱۳۹۳)، *ارزیابی مادی‌های اصفهان به‌منزله سبزه‌راه با رویکرد توسعه پایدار (نمونه موردی: مادی نیاصرم)*، محیط‌شناسی، دوره ۸۲، شماره ۴، تهران، ۱۰۶۷-۱۰۸۲.
- ۱۸- لغت‌نامه دهخدا؛ <https://dictionary.abadis.ir/dehkhoda>.
- ۱۹- مرکز آمار ایران، *آمارنامه سال‌های ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵*، www.sci.org.
- ۲۰- معاونت برنامه‌ریزی و پژوهش شهرداری اصفهان، *آمارنامه شهر اصفهان*، سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴.

۲۱- معاونت شهرسازی شهرداری اصفهان، (۱۳۹۵)، **ضوابط و مقررات شهرسازی و ساختمان طرح بازنگري طرح تفصیلی شهر اصفهان.**

۲۲- نسترن، مهین، نوری، محمدجواد و ریخته‌گران، فریناز، (۱۳۹۷)، **تبيين و ارزیابی معیارهای آسایش و آرام در حمل‌ونقل همگانی درون‌شهری خط ۲۸ اتوبوسرانی شهر اصفهان**، دانش شهرسازی، دوره ۲، شماره ۲، انتشارات دانشگاه گیلان، ۱۰۵-۱۲۱.

- 23- Beatley, T., (2004). **Native to nowhere: Sustaining home and community in a global age**, Washington, DC: Island Press, Pp 25-52.
- 24- Bentley, Ian; Mc Glynn, Sue; Smith, Graham; Alclock, Alan; Murrain, Paul, (1985), **Responsive environments: a manual for designers.**
- 25- Campbell, M. C., (2004). **Building a common table: The role for planning in community food systems**, Journal of Planning Education and Research, Vol 23, Pp 341-355.
- 26- Campbell, S., (1996). **Green cities, growing cities, just cities? Urban planning and the contradictions of sustainable development**, Journal of the American Planning Association, Vol 3, Pp 296-312.
- 27- Carmona, Matthew, (2010). **Contemporary Public Space: Critique and Classification**, part 1, Journal of Urban Design, Vol 15, No 2, Pp 157-173.
- 28- Carp, Jana, (2012a). **“The study of Slow” in Bruce E. Goldstein, ed. Collaborative resilience: moving through crisis to opportunity**, Cambridge, MA: MIT Press, Pp 1-9.
- 29- Cimicchi, (2003). Slow living, (<https://books.google.com>)
- 30- Cittaslow, (2005). **Cittaslow**, Retrieved December 15, 2005, from <http://www.cittaslow.stratos.it/>.
- 31- <http://www.cittaslow.org.uk>.
- 32- <http://www.wikipedia.com>.
- 33- Mayer, Heike, L.Knox, Paul, (2006). **Slow Cities: Sustainable Places in a Fast World**, journal of urban affairs, Vol 28, No 4, Pp 321-334.
- 34- Miele, M., (2008). **Cittaslow: Producing Slowness Against the Fast Life**, Space and Polity, Vol 12, No 1, Pp 153-198.
- 35- Parrott, N., Wilson, N., & Murdoch, J., (2002). **Spatializing quality: Regional protection and the alternative geography of food**, European Urban and Regional Studies, Vol 9 (3), Pp 241-261.
- 36- Paumier, c.y, (2007). **Creating a Vibrant City Center, Urban Design and Regeneration, Principles**, Washington DC, Urban Land Institute.
- 37- Petrini, C., (2001). **Slow food: The case for taste**, New York: Columbia University Pres, Pp 299-301.
- 38- Pink, s., (2008). **sense and sustainability; the case of the slow city movment**, local environment, Vol 13, No 2, Pp 95-106.
- 39- Porta, Sergio, Renne, John Luciano, (2005). **Linking urban design to sustainability: formal indicators of social urban sustainability field research in Perth**, Western.
- 40- Scheffer, Martin, Westley, Frances and Brock, William, (2003). **“Slow response of societies to new problems: Causes and costs”**, Ecosystems, Vol 6, Pp 493-502.

- 41- Slow Food, (2004). **All about slow food**, Retrieved November 21, from <http://www.slowfood.com/>.
- 42- Twilley, Nicola, (2014). **The price of cold: What do Chinese dumplings have to do with global warming?**, The New York Times Sunday Magazine, 25 July, Pp 1-12.
- 43- Zhou, Nan, & Christopher j.Wiliams, (2003). **International Review of ecocity theory indicators, Case Study: China Energy group**, Environmental Thecnologies Division, Lewarence Berkley National Laboratory, Pp 1-54.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی